

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

KBF.410.001.13.2020

Pan
Adam Glapiński
Prezes Narodowego Banku Polskiego
Narodowy Bank Polski
ul. Świętokrzyska 11/21
00-919 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001 Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. – Bankowa obsługa budżetu państwa w 2019 r.
przez Narodowy Bank Polski

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
NIK@NIK.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Narodowy Bank Polski, ul. Świętokrzyska 11/21, 00-919 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Glapiński, Prezes Narodowego Banku Polskiego
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontroler	Ewa Trześniewska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/15/2020 z 8 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 1)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli była ocena prawidłowości bankowej obsługi budżetu państwa przez Narodowy Bank Polski (dalej: NBP) w 2019 r.
Zakres kontroli	Szczegółowym badaniem objęto: <ul style="list-style-type: none">– prowadzenie przez NBP centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa oraz rachunków bieżących i pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,– prawidłowość i terminowość realizacji przelewów składanych przez Ministra Finansów,– obsługę lokat złotych i walutowych Ministra Finansów² oraz państwowych jednostek budżetowych i urzędów obsługujących organy podatkowe,– wybrane elementy współpracy z Ministrem Finansów w ramach prac nad projektem budżetu państwa na rok 2020. Podstawą oceny były ustalenia dokonane w wyniku zbadania: <ul style="list-style-type: none">– efektów usprawnienia i unowocześnienia procesu obsługi bankowej budżetu państwa przez NBP;– stanów rachunków budżetu państwa prowadzonych przez NBP w wybranych dniach w celu ustalenia, czy na rachunkach tych były wystarczające środki finansowe niezbędne do pokrycia bieżących wydatków;– losowo wybranej próby przelewów złożonych przez Ministra Finansów w celu ustalenia, czy zostały zrealizowane terminowo i prawidłowo;– [...]³;– współpracy NBP z Ministrem Finansów w zakresie przekazywania informacji dotyczących prognozy wyniku finansowego NBP za 2019 r. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego.</i>

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² Minister właściwy do spraw: budżetu, finansów publicznych i instytucji finansowych.

³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1429, ze zm.) oraz art. 104 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 2357, ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie stanowiącym tajemnicę bankową.

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prowadzenie przez NBP bankowej obsługi budżetu państwa w 2019 r.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

NBP wykonywał bankową obsługę budżetu państwa zgodnie z przepisami: ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim⁶, rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁷, rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i trybu dokonywania operacji na rachunkach bankowych prowadzonych dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych oraz zakresu i terminów udostępniania informacji o stanach środków na tych rachunkach⁸ oraz zgodnie z umową zawartą z Ministrem Finansów na obsługę centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa. NBP terminowo i rzetelnie realizował zleczone przez Ministra Finansów polecenia przelewów oraz naliczał i przekazywał na rachunek deponenta odsetki od lokat złotych i walutowych.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR Bankowa obsługa budżetu państwa w 2019 r.

Opis stanu
faktycznego

W ramach bankowej obsługi budżetu państwa NBP prowadził centralny rachunek bieżący budżetu państwa oraz rachunki bieżące i pomocnicze jednostek sektora finansów publicznych. [...]⁹ Szczegółowe zasady prowadzenia przez NBP rachunków bankowych były określone w umowach zawartych z Ministrem Finansów i innymi jednostkami sektora finansów publicznych.

W 2019 r. NBP zakończył realizację zadania *Optymalizacja obsługi budżetu państwa przez Narodowy Bank Polski*, określonego w *Planie działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2018-2020*. W jej wyniku został unowocześniony proces obsługi bankowej budżetu państwa przez NBP. Posiadaczom rachunków zostały udostępnione nowe usługi, co umożliwiło wycofanie przez NBP czeków gotówkowych. Podmiotom sektora finansów publicznych obsługiwanych przez NBP udostępniono nowoczesne narzędzia do korzystania z usług bankowych, tj. możliwość realizacji płatności bezgotówkowych z wykorzystaniem kart płatniczych, w tym realizowanych w sieci internetowej. NBP udostępnił im usługi: operacji bezgotówkowych i gotówkowych (wpłaty i wypłaty) z wykorzystaniem karty płatniczej, wypłat w bankomacie z wykorzystaniem telefonu komórkowego, zleceń wypłaty gotówki w ramach zastępczej obsługi kasowej oraz wpłat w wybranych placówkach banków komercyjnych i Poczty Polskiej S.A. Posiadacze rachunków mają możliwość wyboru banku i placówki, w której mogą dokonać wpłaty lub wypłaty¹⁰. Ponadto w przypadku wpłat dodatkowo mają dostęp do sieci około 5000 placówek Poczty Polskiej S.A. Jednocześnie NBP zmniejszył z 489 do dwóch liczbę umów z bankami na świadczenie zastępczej obsługi kasowej. [...]¹¹ W wyniku zmian w systemie

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 869, ze zm., dalej: ustawa o finansach publicznych.

⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1810, dalej ustawa o NBP.

⁷ Dz.U. z 2018 r. poz. 2225, ze zm.

⁸ Dz.U. z 2019 r. poz. 1715, ze zm.

⁹ Jak w przypisie nr 3.

¹⁰ Posiadacze rachunków korzystają z usług 859 oddziałów banków.

¹¹ Jak w przypisie nr 3.

obsługi rachunków NBP poniósł w 2019 r. o 717,3 tys. zł, tj. o 16,2% niższe koszty obsługi posiadaczy rachunków niż w 2018 r.

(akta kontroli str. 19-24)

W ramach bankowej obsługi budżetu państwa NBP na koniec 2019 r. obsługiwał 2909 podmiotów sektora finansów publicznych. Prowadził dla nich 22 280 rachunków, w tym 7312 rachunków bieżących w złotych, 6044 rachunki pomocnicze w złotych, 356 rachunków w walutach obcych, 8500 rachunków VAT, 41 rachunków lokat terminowych w złotych i 27 rachunków lokat w walutach obcych. W stosunku do stanu na koniec 2018 r. liczba obsługiwanych podmiotów zmniejszyła się o 13. Natomiast o 314 wzrosła liczba prowadzonych dla nich rachunków. W 2019 r. NBP objął obsługą pięć nowych podmiotów, a zakończył obsługę 18 podmiotów.

(akta kontroli str. 2-3, 261-365, 486-505)

Według stanu na 12 marca 2020 r. w NBP na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa zaewidencjonowane były [...] ¹². NIK sprawdziła stan rachunków budżetu państwa prowadzonych przez NBP w 52 wybranych dniach, po jednym dniu z każdego tygodnia 2019 r. W objętych kontrolą dniach na rachunkach były zgromadzone środki finansowe niezbędne do pokrycia bieżących wydatków.

(akta kontroli str. 360, 398-451, 563-565, 680, 761)

NBP, realizując postanowienia umowy rachunku bankowego [...] ¹³ oraz zgłoszone przez Ministerstwo Finansów 19 grudnia 2019 r. dodatkowe zapotrzebowanie, przekazywał do Ministerstwa Finansów raporty o stanie środków na poszczególnych rachunkach bieżących budżetu państwa w terminach określonych przez Ministerstwo Finansów według stanu na: 9, 15, 21 i 28 stycznia oraz 4, 13, 14 i 20 lutego 2020 r. ¹⁴ Zgodnie z dyspozycją Ministerstwa Finansów, po rozliczeniu przez państwowe jednostki budżetowe środków budżetowych za 2019 r. i przekazaniu ich na centralny rachunek bieżący budżetu państwa, NBP dokonał zamknięcia rachunków dochodów budżetu państwa gromadzonych przez urzędy obsługujące organy podatkowe w dniu 28 stycznia 2020 r., rachunków dochodów państwowych jednostek budżetowych – 29 stycznia 2020 r., rachunków wydatków państwowych jednostek budżetowych, dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa oraz wpływów z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa – 17 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 366-374, 395-396, 563-565)

Na próbie losowo wybranych 24 dni NIK zbadała prawidłowość i terminowość realizacji przez NBP w 2019 r. zleceń płatniczych Ministra Finansów. W objętych kontrolą dniach NBP realizował przelewy zgodnie z dyspozycjami płatniczymi Ministra Finansów. [...] ¹⁵ Po dokonaniu przez Ministra Finansów korekty i podaniu prawidłowego numeru rachunku zleceniodawcy NBP zrealizował dyspozycję i przekazał środki do dysponentów części budżetowych.

(akta kontroli str. 375-394)

[...] ¹⁶

¹² Jak w przypisie nr 3.

¹³ Jak w przypisie nr 3.

¹⁴ Obowiązek przekazywania Ministerstwu Finansów cyklicznych raportów o stanie środków na poszczególnych rachunkach bieżących budżetu państwa wynikał z zapisów umowy rachunku bankowego prowadzonego w złotych z wykorzystaniem interfejsu B2B, łączącego ZSK NBP z systemem TREZOR MF, zawartej 27 czerwca 2016 r. Ponadto 19 grudnia 2019 r. Ministerstwo Finansów zwróciło się do NBP o dodatkowe informacje w tym zakresie.

¹⁵ Jak w przypisie nr 3.

¹⁶ Jak w przypisie nr 3.

(akta kontroli str. 188-241, 452-485, 553-562)

[...] ¹⁷

(akta kontroli str. 513-539)

W NBP była zapewniona kontrola nad procesem obliczania odsetek od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych. Dane dotyczące okresów utrzymywania lokat i wysokości oprocentowania były wprowadzane do systemu informatycznego ZSK-C przez operatorów sprawujących nadzór merytoryczny nad działaniem tego systemu w Centrali NBP. Kontrolę prawidłowości przebiegu w tym zakresie realizował Naczelnik Wydziału Systemu Centralnego Departamentu Rachunkowości i Finansów (dalej: DRF). Kontrolę prawidłowości przebiegu procesu aktualizacji stóp procentowych w systemie ZSK-C do 15 października 2019 r. realizował Naczelnik Wydziału Księgi Głównej DRF, a od 16 października 2019 r. Naczelnik Wydziału Administrowania Systemami Księgowymi DRF.

(akta kontroli str. 553-562, 566-569)

W ramach prac nad projektem budżetu państwa na rok 2020 NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w zakresie przekazywania okresowych informacji dotyczących wykonania poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat oraz prognozy wyniku finansowego NBP za 2019 r. W odpowiedzi na pisma Ministerstwa Finansów NBP przekazał informację o planowanym na 2019 r. wyniku finansowym w dniu 19 lutego 2019 r., a informacje o prognozach wyniku finansowego za 2019 r. w dniach: 3 września, 15 listopada i 4 grudnia 2019 r.

(akta kontroli str. 540-552, 618-631)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, dnia marca 2020 r.

Prezes

¹⁷ Jak w przypisie nr 3.

Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

podpis

